



HET BRUSSELS FIETSOBSERVATORIUM

Tellingen en gegevensanalyse

Verslag 2017

LOUISE KESTELOOT

FLORENT VERSTRAETEN

EMILIE HUMBERT

OVERHEDEN@PROVELO.ORG



BRUSSEL MOBILITEIT

GEWESTELIJKE OVERHEIDSDIENST BRUSSEL

Pro Velo

www.provelo.org

Pro Velo asbl/vzw
Rue de Londres 15 Londenstraat
Bruxelles 1050 Brussel





INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	2
Inleiding	4
Historiek en methodologie.....	4
Resultaten van de telling.....	6
Resultaten voor 2017	6
Evoluties tussen 2016 en 2017	8
Evoluties sinds 2010.....	9
Evoluties sinds 1998.....	10
Analyse van de resultaten per maand	10
Detail van de evolutie per telplaats.....	13
Verhoudingen mannen - vrouwen	15
Helmdracht	16
Elektrische fietsen	17
Villo!-deelfietsen.....	18
Fietsverlichting bij valavond.....	19
Parkeren	20



SAMENVATTING

In het kader van een overeenkomst met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is Pro Velo sinds 1998 verantwoordelijk voor het **Brussels Fietsobservatorium**. Dit waren de doelstellingen van het observatorium voor 2017:

- **ochtendtellingen** op 26 plaatsen in Brussel, op vier momenten tijdens het jaar;
- vaststellingen met betrekking tot **geparkeerde fietsen** bij de belangrijkste metro- en tramhaltes;
- avondtellingen om de **verlichting** van fietsen te evalueren;
- tellingen van **elektrische fietsen**;
- een enquête naar het hoe en waarom van recente fietsers in Brussel¹.

In de loop van 2017 observeerden we **gedurende 104 teluren niet minder dan 28 151 fietsers**. Dit is een **stagnatie (-0,8%) ten opzichte van vorig jaar**. Daarbij moeten we evenwel vermelden dat **2016 werd gekenmerkt door een bijzonder sterke stijging (+30%)**. Deze werd vooral toegeschreven aan angst voor het openbaar vervoer na de aanslagen, het sluiten van de tunnels, het inrichten van de voetgangerszone en algemeen gunstige weersomstandigheden.

Dit betekent dus dat de **meesten die tussen 2015 en 2016 in het zadel sprongen, nog steeds door Brussel fietsen**. Daarom stellen we dat de "nieuwe" fietsers uit 2016 in 2017 hebben doorgezet en dat hun overstap naar de fiets geen tijdelijk fenomeen was. Tegelijkertijd lijkt het strengere **winterweer**, in tegenstelling tot de zachte winter en lente van 2016, **deze "nieuwe" fietsers niet sterk te hebben ontmoedigd**. Zij waren in mei 2017 al even talrijk als in mei 2016.

We merken op dat er **grote verschillen zijn tussen de plaatsen en de telmaanden**. In tegenstelling tot voorgaande jaren zien we **de grootste stijgingen in januari (+13%) en november (+12%)** (ten opzichte van dezelfde maanden in 2016), terwijl we in **mei (-1%) en september (-16%)** respectievelijk een **stagnatie en een daling** vaststellen (ten opzichte van mei en september 2016). Deze stagnatie en daling **kunnen worden verklaard door de sterke stijgingen in 2016 voor de maanden mei en september (+50%)** en door de **ongunstige weersomstandigheden** die in september 2017 werden genoteerd.

Voor **de periode 2010-2017** zien we een gemiddelde jaarlijkse groei van 12%. Deze gemiddelde jaarlijkse groei wordt opgetrokken door de 'goede' jaren (2011, 2013 en 2016), die de minder 'goede' jaren compenseren. We zien dus een vrij grillig groeiverloop sinds 2010.

In 2017 waren **64,1% van de waargenomen fietsers mannen, 34,15% vrouwen en 1,75% kinderen**. Vrouwen vertegenwoordigen nog steeds iets meer dan een derde van de Brusselse fietsers. Het **aandeel vrouwen neemt jaar na jaar meestal licht toe, in tegenstelling tot 2017**, waarin het aantal getelde vrouwelijke fietsers stagneerde.

In 2017 **droeg 50,37% van de geobserveerde fietsers een helm**. Voor het eerst in de geschiedenis van het Observatorium is het aantal fietsers met een helm groter dan het aantal zonder helm.

Kijken we naar de gegevens per geslacht, dan **droeg 49% van de mannen een helm, tegenover 52% van de vrouwen**. We stellen een lichte stijging vast bij de mannen en een aanzienlijke stijging bij de vrouwen ten opzichte van vorig jaar. Bij **kinderen** bedroeg het percentage helmdragers **60%**. 2017 is het eerste jaar waarin **meer vrouwen dan mannen een helm dragen tijdens het fietsen**.

¹ Deze enquête is het onderwerp van een afzonderlijk verslag [beschikbaar op de website van Pro velo](http://www.provelo.org).



In het kader van het Brusselse Fietsobservatorium werden **in 2016 voor het eerst elektrische fietsen geteld**. Deze tellingen werden **herhaald in 2017**. In grote lijnen bevestigen we de **resultaten van 2016**. De komende jaren zullen vergelijkbare tellingen de ontwikkelingen rond de elektrische fiets op lange termijn aantonen, maar nu al blijkt dat:

- **vrouwen dubbel zoveel als mannen** elektrisch fietsen;
- elektrische fietsen duidelijk populairder lijken te zijn voor **woon-werkverkeer** dan voor recreatief fietsverkeer, en meer worden gebruikt voor **lange afstanden** dan korte stadstrajecten;
- het **aandeel elektrische fietsen lijkt te groeien**, vooral voor woon-werkverkeer.

In 2017 vertegenwoordigden de *Villo!*'s 4,45% van alle getelde fietsen. Als het aantal getelde deelfietsen jaar na jaar redelijk stabiel blijft, kunnen we stellen dat **hun aandeel ten opzichte van alle getelde fietsen gestaag daalt sinds 2012**, terwijl het aantal getelde fietsen algemeen stijgt. We kunnen dus besluiten dat **het stijgende aantal fietsers in Brussel niet noodzakelijkerwijs leidt tot een toename van het *Villo!*-gebruik** (in ieder geval niet in het kader van de tellingen, i.e. tijdens de **ochtendspits**). 2017 wordt gekenmerkt door een algemene stagnatie van het aantal getelde fietsen, iets wat we ook zien bij de *Villo!*'s. In tegenstelling tot voorgaande jaren is er dus geen daling.

De avondtellingen voor 2017 tonen aan dat **74% van de fietsen correct is verlicht**, terwijl **20% helemaal geen verlichting heeft**.

De **bezettingsgraad van fietsenstallingen** aan metrostations in het gewest werd geëvalueerd tijdens de zomer van 2017. De **gemiddelde bezettingsgraad** van die fietsenstallingen bedraagt **49%**. We keken ook naar de manier waarop de fietsen in grote stations en metrostations worden vastgemaakt. Daaruit blijkt dat **79% van de fietsen met een goed fietsslot is vastgemaakt**. Slechts 5% van de fietsen is gegraveerd.



INLEIDING

HISTORIEK EN METHODOLOGIE

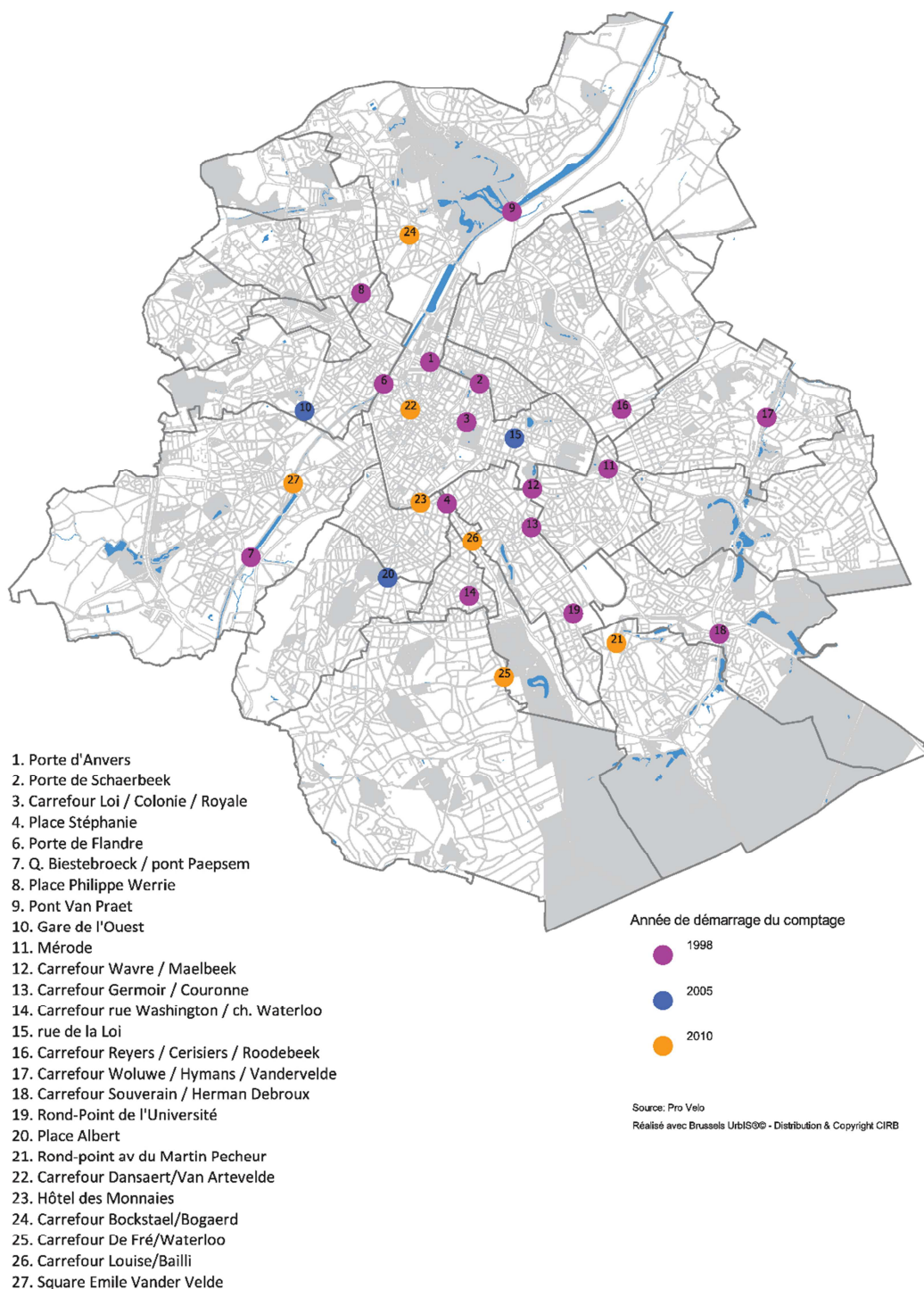
Sinds 1998 voert Pro Velo elk jaar, op verschillende momenten, tellingen uit op diverse plaatsen in Brussel.

In **1998** werden de tellingen uitgevoerd op 15 plaatsen tijdens de maanden september en juli, op 12 plaatsen in mei, en op 8 plaatsen tijdens de maanden november, januari en maart. **Tussen 1999 en 2004** vonden de tellingen plaats op 16 plaatsen tijdens de maanden september, mei en juli (tot 2002) en op 8 plaatsen in november, januari en maart. Tussen **2005 en 2009** werden tellingen verricht op 20 plaatsen tijdens de maanden maart en mei, en op 8 plaatsen tijdens de maanden november en januari. In **2010** werden 25 plaatsen uitgekozen voor observaties over het hele jaar (januari, mei, september, november), en **sinds 2011** worden er 26 plaatsen uitgekozen voor observaties over het hele jaar. Dankzij deze wijzigingen, waarbij rekening werd gehouden met een zekere continuïteit, kunnen we wijzigingen over langere periodes analyseren en verbeterde de kwaliteit van onze gegevens.

De tellingen vonden plaats op weekdays tussen 8 en 9 u (op dinsdag of donderdag). Elke fietser die op het kruispunt verschijnt, wordt meegeteld, terwijl er **verschillende gegevens worden genoteerd**: vertrekpunt, bestemming, man/vrouw/kind, dragen van een helm. Sinds mei 2010 wordt ook genoteerd of de fiets een *Villo's!* betreft.

Naast deze ochtendtellingen organiseert Pro Velo sinds de winter van 2004-2005 ook **avondtellingen** om na te gaan hoe het met de **fietsverlichting** is gesteld.

Sinds 2007 wordt een groot aantal **fietsenstallingen** bij de Brusselse trein- en metrostations geanalyseerd. Hierbij wordt de bezettingsgraad opgetekend, de manier waarop de fietsen zijn vastgemaakt en het aantal gegraveerde fietsen.





RESULTATEN VAN DE TELLING

RESULTATEN VOOR 2017

In de loop van 2017 werden in 104 teluren **niet minder dan 28 151 fietsers** geobserveerd. Dit is een **stagnatie (-0,8%)** ten opzichte van vorig jaar. Hierbij moeten we evenwel vermelden dat **2016 door een bijzonder sterke stijging (+30%) werd gekenmerkt**. Deze werd vooral toegeschreven aan angst voor het openbaar vervoer na de aanslagen, het sluiten van de tunnels, het inrichten van een voetgangerszone en de algemeen gunstige weersomstandigheden. De resultaten van 2017 betekenen dus dat de **overgrote meerderheid van zij die tussen 2015 en 2016 in het zadel sprongen, nog steeds fietsen**. Daarom stellen we dat de "nieuwe" fietsers uit 2016 doorzetten in 2017: hun overstap naar de fiets was geen tijdelijk fenomeen.

Tegelijkertijd lijkt **de winter** (en de minder gunstige weersomstandigheden voor fietsers die hiermee gepaard gaan) die de **meer fietsbare seizoenen van 2016 en 2017 van scheidde, geen invloed te hebben gehad op deze "nieuwe" fietsers**. In mei 2017 waren ze net zo talrijk aanwezig als in mei 2016.

2017	JAN	MEI	SEPT	NOV	GEMIDDELDE
Antwerpsepoort	188	269	271	251	245
Schaarbeeksepoort	233	379	462	296	343
Wet/Koloniën/Koning	249	419	439	355	366
Stefaniaplein	255	340	349	443	347
Vlaamsepoort	416	628	659	498	550
Biestebroekkaai/Paempsemlaan	113	256	247	201	204
Philippe Werriepje	47	145	112	102	102
Van Praetlaan/Vilvoordsesteenweg	144	287	243	208	221
Weststation	38	59	48	56	50
Merode	577	843	685	646	688
Waverse steenweg/Maelbeeklaan	230	382	397	428	359
Mouterijstraat/Kroonlaan	390	628	648	537	551
Washingtonstraat/Waterloosesteenweg	94	169	166	152	145
Wetstraat/Aarlenstraat	407	827	761	737	683
Reyerslaan/Kerselaerenlaan/Roodebeeklaan	235	328	214	241	255
Woluwedael/Hymanslaan/Roodebeeklaan	141	239			95
Vorstlaan/Herman-Debrouxlaan	99	185	133	135	138
Universiteitsrond-punt	119	251	202	234	143
Albertplein	186	158	191	146	170
Ijssvogellaan/Waterwildlaan	63	110	94	89	89
Dansaertstraat/Van arteveldestraat	238	463	436	352	372
Munthof	114	209	159	149	158
Bockstaellaan/Bogaerdstraat	37	87	68	55	62
De Frélaan/Waterloosteenvweg	105			103	52
Louizalaan/Baljuwstraat	346	466	368	321	375
Emile Vanderveldesquare	111	262	338	162	218

We merken op dat er **grote verschillen zijn tussen de plaatsen en telmaanden**. In tegenstelling tot de andere jaren zien we **de grootste stijgingen in januari (+13%) en november (+12%)** (in vergelijking met dezelfde maanden in 2016), terwijl we in **mei (-1%) en september (-16%)** respectievelijk een **stagnatie en een daling** vaststellen (ten opzichte van mei en september 2016). Deze stagnatie en daling kunnen worden verklaard door de **zeer sterke stijgingen in 2016 voor de maanden mei en september** en door de **ongunstige weersomstandigheden voor fietsers in september 2017**.

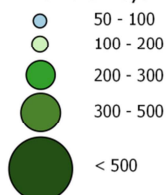


De kaart hieronder toont de geografische verdeling van het aantal getelde fietsers (voor elk kruispunt, het gemiddelde van de resultaten van de observaties tijdens de maanden januari, mei, september en november 2017).

Moyenne de fréquentation horaire des 26 lieux de comptage en 2017

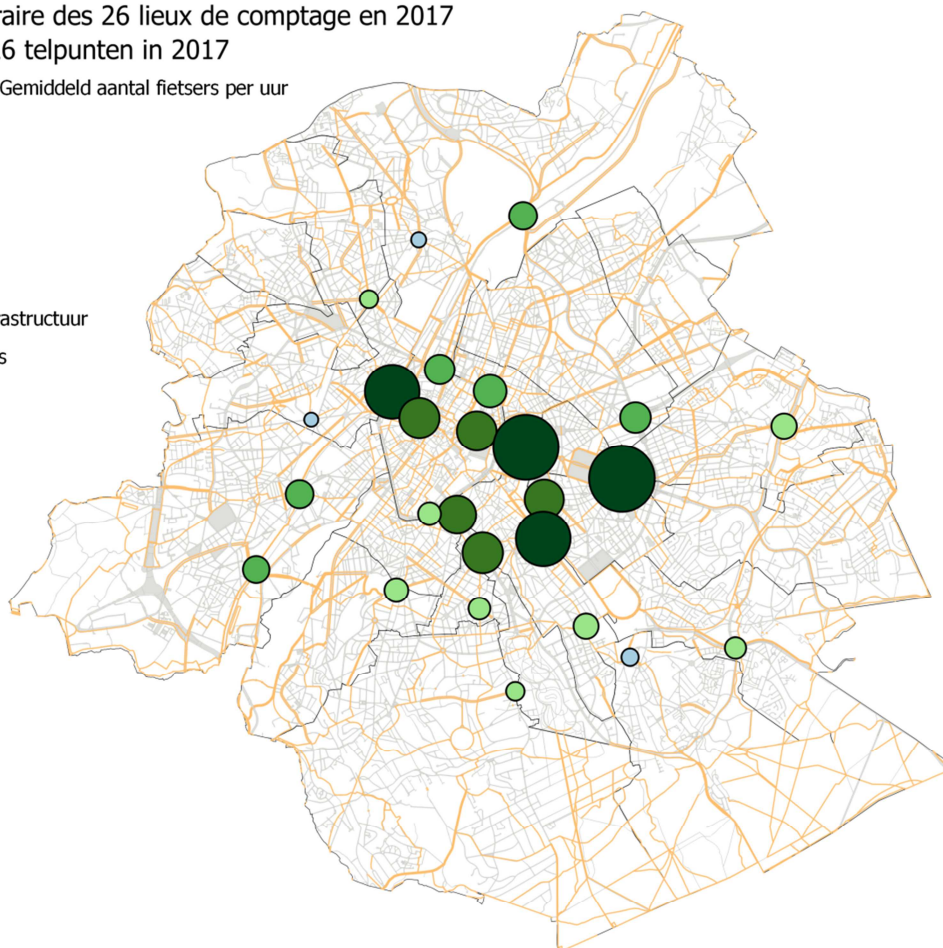
Gemiddelde per uur voor de 26 telpunten in 2017

Nombre moyen de cyclistes par heure - Gemiddeld aantal fietsers per uur



— Aménagements cyclables - Fietsinfrastructuur

□ Limite communale - Gemeente gens





EVOLUTIES TUSSEN 2016 EN 2017

Als we enkel rekening houden met de telling uitgevoerd op dezelfde plaatsen en uren in 2016 als in 2017, (100 teluren verdeeld over 26 plaatsen en 4 periodes²), dan zien we een **stagnatie van het gemiddelde aantal fietsers per uur: het gemiddelde aantal fietsers per uur op de kruispunten is bijna gelijk aan dat van 2016: 278 fietsers/uur/kruispunt tegenover 280 fietsers per uur in 2016.** Dit totale percentage heeft **betrekking op erg uiteenlopende situaties**, afhankelijk van kruispunten en periodes.

	Groeipercentage 2016-2017	Groeipercentage januari 2015-2016	Groeipercentage mei 2015-2016	Groeipercentage september 2015-2016	Groeipercentage november 2015-2016
Antwerpsepoort	2,0%	9%	-1,5%	-11,7%	21,3%
Schaarbeeksepoort	11,3%	10%	10,2%	19,7%	2,4%
Wet/Koloniën/Koning	6,9%	26%	-2,8%	-9,3%	38,7%
Stefaniaplein	27,1%	231%	-6,1%	-3,3%	52,2%
Vlaamsepoort	8,2%	36%	-5,6%	-7,4%	42,3%
Biestebroeckkaai/Paempsemlaan	20,1%	98%	29,3%	-6,8%	25,6%
Philippe Werriep plein	5,2%	-4%	12,4%	-21,1%	54,5%
Van Praetlaan/Vilvoordsesteenweg	-26,9%	-20%	10,0%	-53,3%	-15,1%
Weststation	2,6%	36%	7,3%	-17,2%	1,8%
Merode	-9,5%	45%	-10,0%	-34,9%	-1,1%
Waverse steenweg/Maelbeeklaan	4,9%	-26%	-8,6%	13,4%	47,1%
Mouterijstraat/Kroonlaan	-0,7%	-6%	8,7%	-11,7%	9,8%
Washingtonstraat/Waterloosesteenweg	13,7%	27%	11,9%	-0,6%	27,7%
Wetstraat/Aarlenstraat	-1,3%	5%	-1,0%	-16,1%	15,0%
Reyerslaan/Kerselaerenlaan/Roodebeeklaan	-12,3%	9%	-5,2%	-29,8%	-18,3%
Woluwedal/Hymanslaan/Roodebeeklaan	-0,5%	-17%	12,2%		
Vorstlaan/Herman-Debrouxlaan	-8,0%	29%	-34,2%	-7,6%	37,8%
Universiteitsrond-punt	38,3%	35%	-8,7%	-8,2%	14,7%
Albertplein	-2,2%	40%	-1,9%	-9,0%	-24,0%
Ijssvogellaan/Waterwildlaan	4,1%	-13%	0,9%	-13,0%	67,9%
Dansaertstraat/Van arteveldestraat	-2,6%	-9%	14,6%	-24,0%	21,4%
Munthof	4,3%	19%	18,1%	-13,6%	0,7%
Bockstaellaan/Bogaerdstraat	-17,7%	-8%	-16,3%	-35,8%	10,0%
De Frélaan/Waterloosesteenweg	-5,9%	-4%			-8,0%
Louizalaan/Baljuwstraat	-10,2%	9%	-1,1%	-27,7%	-14,2%
Emile Vanderveldesquare	-9,3%	-34%	-18,9%	12,7%	-5,3%

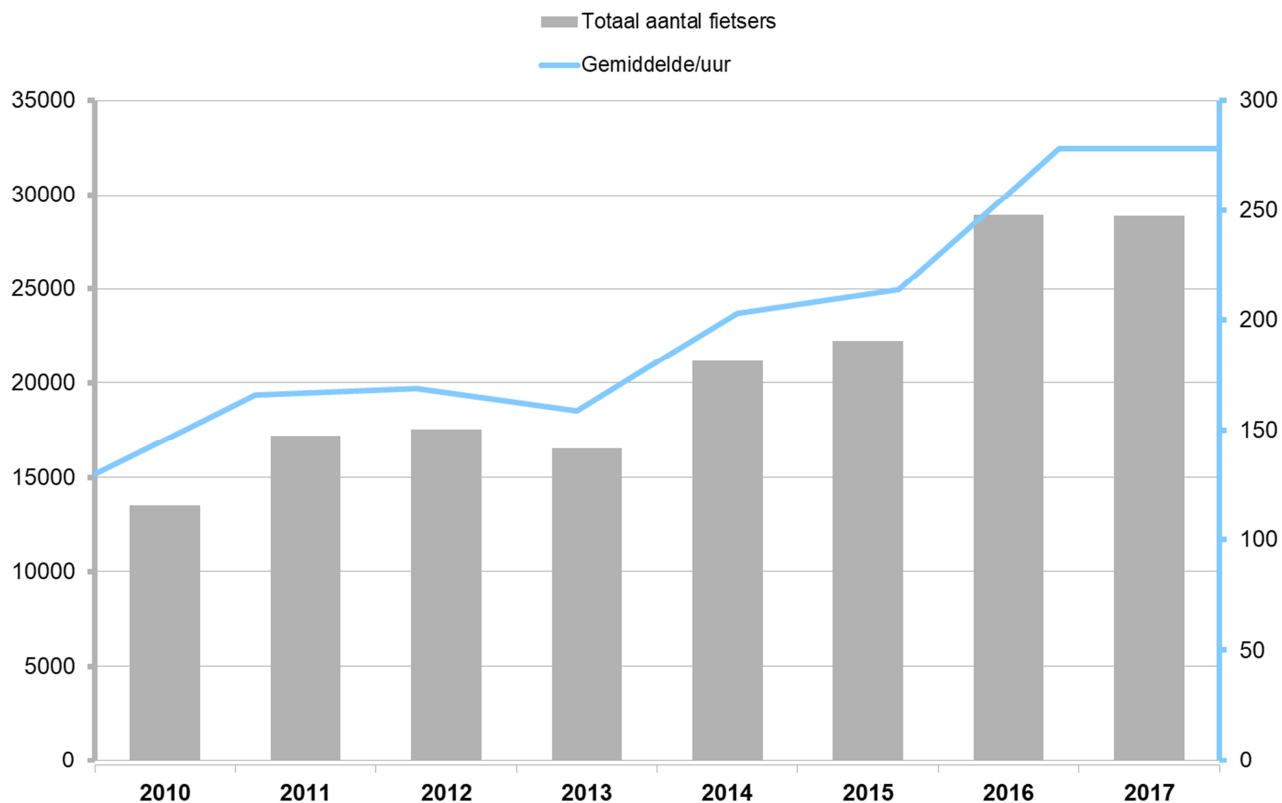
² De tellingen die niet konden worden uitgevoerd worden in het grijs weergegeven in de tabel.



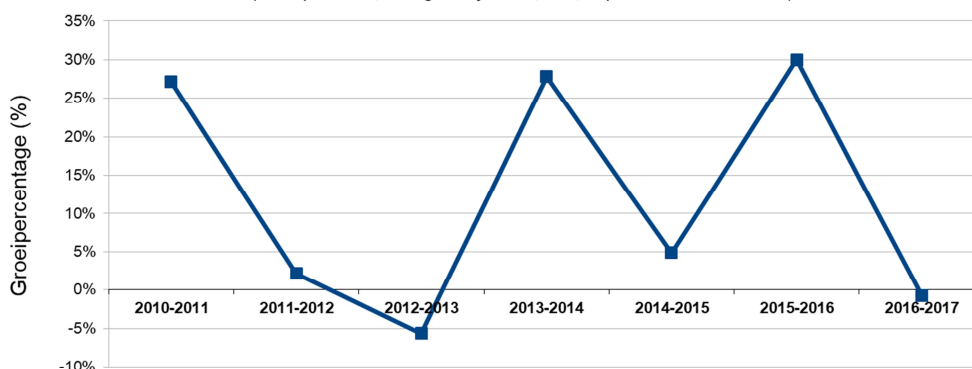
EVOLUTIES SINDS 2010

Onderstaande grafiek geeft de evolutie weer ten opzichte van 2010 op basis van 26 telpunten en 4 periodes (januari³, mei, september, november).

Evolutie aantal fietsers in Brussel
(26 telplaatsen, tellingen in januari, mei, september en november)



Evolutie van de jaarlijkse groeicijfers sinds 2010
(26 telplaatsen, tellingen in januari, mei, september en november)



³ De tellingen van januari werden pas vanaf januari 2012 voor alle kruispunten gesystematiseerd. In 2010 en 2011 gebeurde dit op slechts 7 van de 26 kruispunten. Met de gegevens die voor de andere periodes werden verzameld, konden extrapolaties worden gemaakt voor de 19 andere kruispunten.

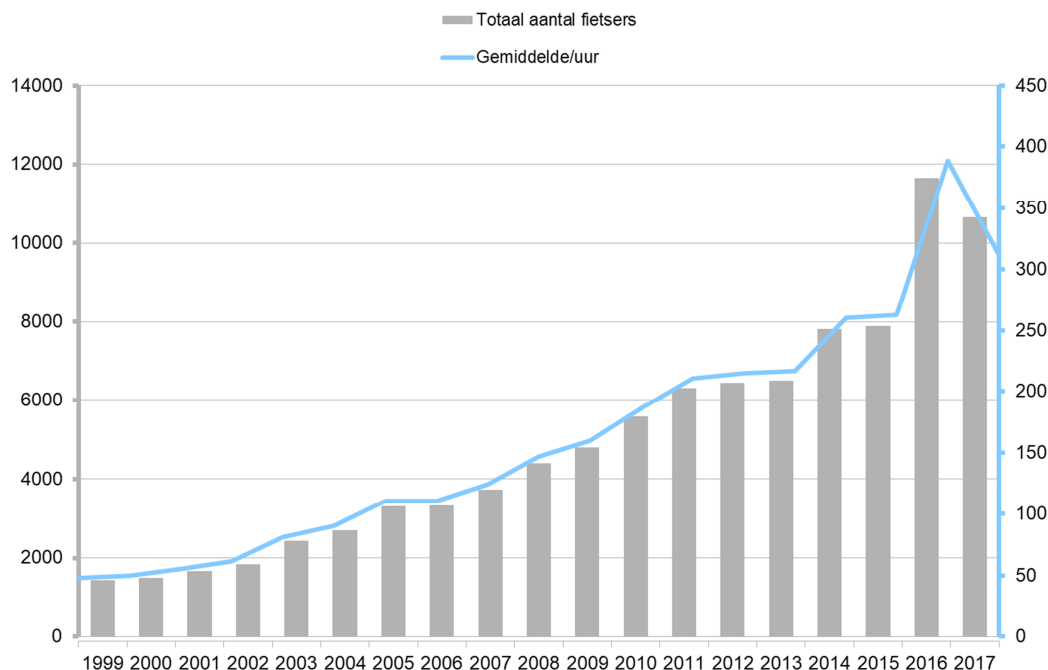


De **gemiddelde jaarlijkse groei voor de periode 2010-2017**, rekening houdend met 26 telpunten en 4 telperiodes, **bedraagt 12%**. Deze gemiddelde jaarlijkse groei wordt opgetrokken door de **'goede' jaren (2011, 2013 en 2016)**, die de minder **'goede' jaren compenseren**. Zoals we kunnen aflezen van onderstaande tabel **verloopt de groei sinds 2010 vrij grillig**.

EVOLUTIES SINDS 1998

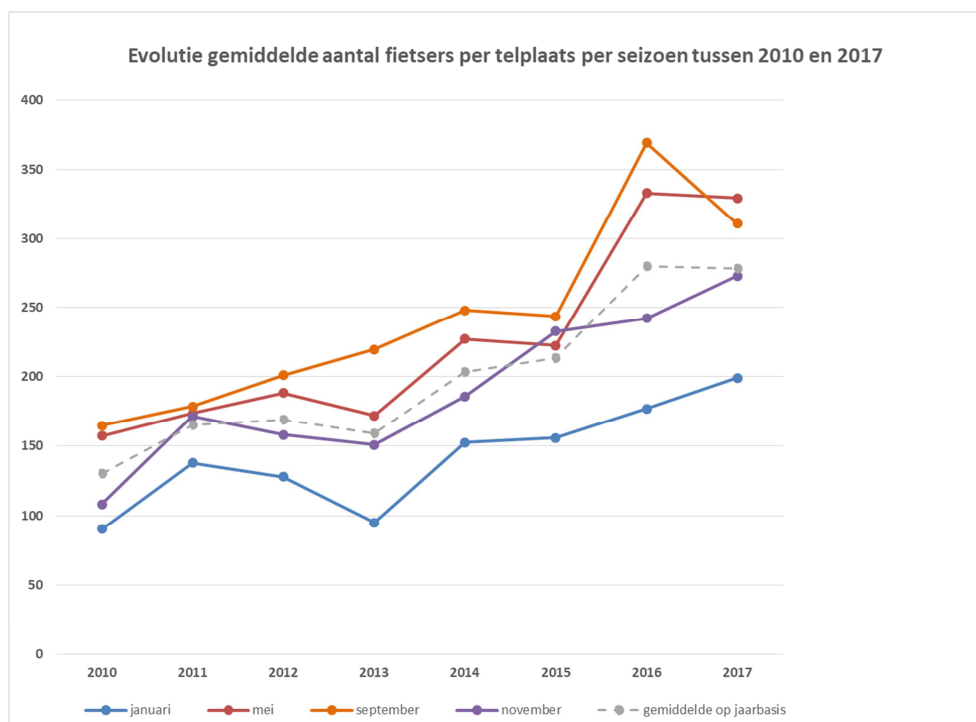
De onderstaande grafiek toont de evolutie van het aantal fietsers tussen 1999 en 2017, als we rekening houden met de eerste 15 telplaatsen van het Observatorium en de periodes van mei en september. In deze grafiek was de toename in 2016 bijzonder duidelijk omdat enkel de maanden mei en september werden opgenomen (twee maanden die sterk werden beïnvloed door het 'bomeffect' dat we vorig jaar besproken). Deze grafiek moet dus worden geanalyseerd rekening houdend met dit gegeven en **kan niet worden beschouwd als representatief voor het gehele jaar 2017, noch voor de groei tussen 2016 en 2017**.

**Evolutie aantal fietsers in Brussel
(15 telplaatsen, mei en september)**



ANALYSE VAN DE RESULTATEN PER MAAND

Onderstaande grafiek leert ons dat voor **januari en november 2017** een **stijging** van de gemiddelde aanwezigheid op de kruispunten werd geregistreerd (**van respectievelijk 12% en 13%**). Anderzijds **stagneerde** de gemiddelde aanwezigheid op de kruispunten in **mei (-1%)**, terwijl ze in **september aanzienlijk daalde (-16%)**. Het zijn dan ook vooral **de resultaten voor september** die de waargenomen algemene stagnatie in 2017 verklaren.

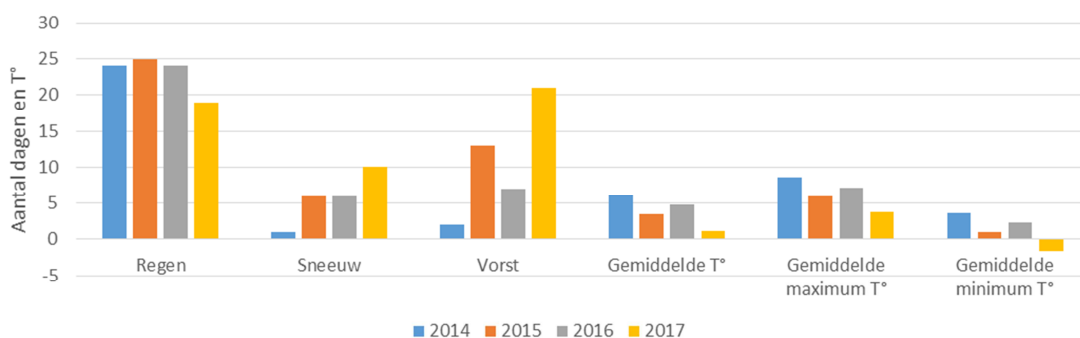


Wat in het bijzonder de invloed van de weersomstandigheden betreft, tonen de grafieken op de volgende pagina dat:

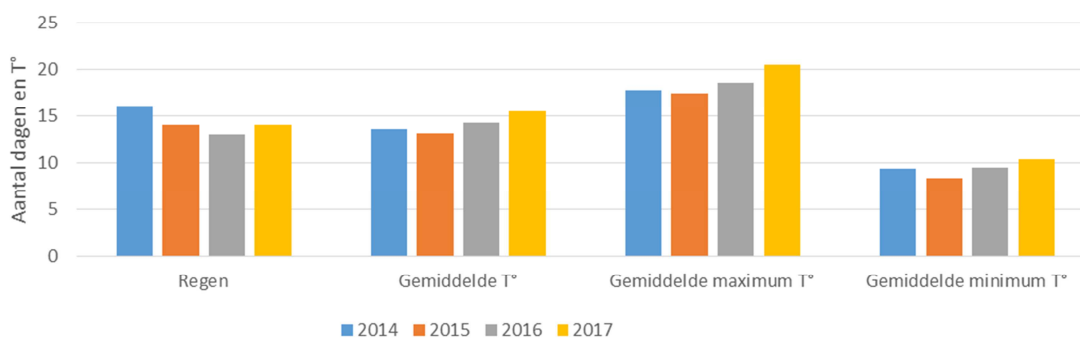
- januari zeer ongunstig was om te fietsen vanwege een groot aantal vorst- en sneeuwdagen, zonder dat dit in de telresultaten wordt weerspiegeld;
- mei iets gunstiger was;
- september iets minder gunstig was, wat de waargenomen daling deels kan verklaren;
- november ongunstig was, maar eveneens zonder dat dit uit de telresultaten valt af te lezen.



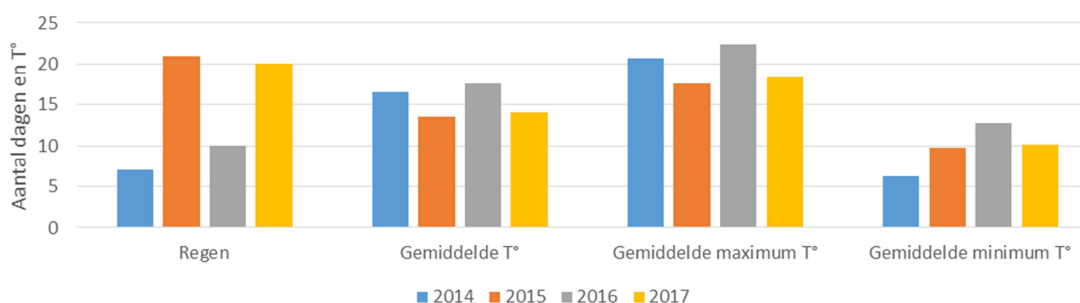
Evolutie van de weersomstandigheden in januari tussen 2014 en 2017



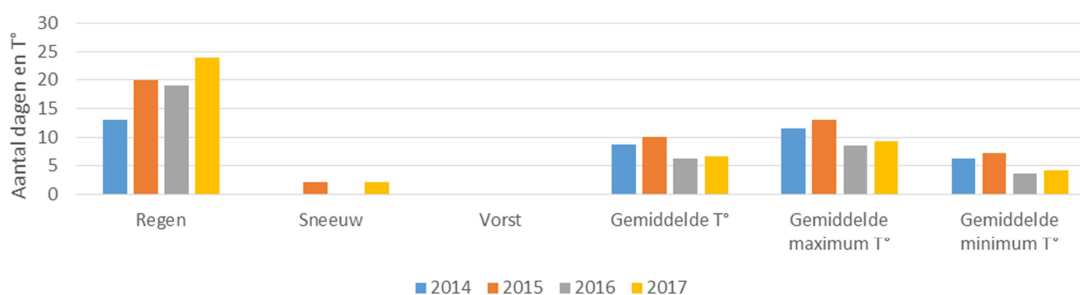
Evolutie van de weersomstandigheden in mei tussen 2014 en 2017



Evolutie van de weersomstandigheden in september tussen 2014 en 2017



Evolutie van de weersomstandigheden in november tussen 2014 en 2017





DETAIL VAN DE EVOLUTIE PER TELPLAATS

De volgende tabellen tonen **voor elke telplaats** de cijfers die sinds 1998 werden verzameld in januari, mei, september en november.

OCHTENDSPITS/januari	OCHTENDSPITS/januari																											
	Antwerpsepoort	Schaarbeeksepoort	Wel/Kolonien/Koning	Staniaplein	carrefour rue Haute/bd de l'Empereur	Vlaamsepoort	Biestbroeckkaai/Paempsemlaan	Philippe Werleplein	Van Praetlaan/Voordsteeweg	Weststation	Merode	Waverse steenweg/Maelbeeklaan	Moulerijstraat/Kroonlaan	Washingtonstraat/Waterloosesteeweg	Weitsaat/Aarlenstraat	Reyerslaan/Kerselaerlaan/Roodebeeklaan	Wolwedael/Hymanslaan/Roodebeeklaan	Vorstlaan/Herman-Debruxlaan	Universiteitsrond-punt	Alberplein	Ijsvogellaan/Waternildaan	Dansaersstraat/Van aneveldestraat	Munthof	Bockstaellaan/Bogaersstraat	De Frélan/Waterloosesteeweg	Louzalaan/Baljuwstraat	Emile Vanderveldesquare	
1998		27		16							57	45	41			29	28	34										
1999		26		31							57	47	34			42	35	20										
2000		36		36							49	59	45			22	35	20										
2001		40		59							76	64	68			31	47	18										
2002		41		46							90	74	59			30	35	20										
2003																												
2004																												
2005		55		44							170	88	78			75	40	32										
2006		65		49							198	95	88			84	45	37										
2007		67		73							180	118	103			78	65	52										
2008		70		92							276	159	143			59	112	51										
2009		70		88							219	130	91			136	93	45										
2010		80		101							231,5	165	126			95	81	56										
2011	132	117	174	145		148	56	38	58	15	244	183	187	60		97	90	51	64	53	50	89	44	17	68	198	55	
2012	145	69	212	179		47	45	86	17	257	243		83	240		91	60	99	101	43	115	121	7		371	77		
2013	88	101	125	127		115	28	27	96	29	256	224	196	45		70	103	37	60	42	39	99	37	12	38	144	50	
2014	174	173	252	188		240	90	20	103	26	418	254	312	83		159	99	74	137	71	45	145	78	23	74	235	93	
2015	193	159	278	183		182	93	70	110	38	401	286	299	75	339	138	121	65	106	165	38	157	93	36	82	223	123	
2016	173	212	197	77		307	57	49	181	28	398	311	417	74	386	215	169	77	88	133	72	261	96	40	109	317	168	
2017	188	233	249	255		416	113	47	144	38	577	230	390	94	407	235	141	99	119	186	63	238	114	37	105	346	111	

OCHTENDSPITS/Mei	Antwerpsepoort																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																											
	Schaarbeeksepoort		Wel/Kolonien/Koning		Stefaniaplein		carrefour rue Haute/bd de l'Empereur		Vlaamsepoort		Biestbroeckkaai/Paempsemlaan		Philippe Werleplein		Van Praetlaan/Voordsteeweg		Weststation		Merode		Waverse steenweg/Maelbeeklaan		Moulerijstraat/Kroonlaan		Waschingtonstraat/Waterloosesteeweg		Weitsaat/Aarlenstraat		Reyerslaan/Kerselaerlaan/Roodebeeklaan		Wolwedael/Hymanslaan/Roodebeeklaan		Vorstlaan/Herman-Debruxlaan		Universiteitsrond-punt		Alberplein		Ijsvogellaan/Waternildaan		Dansaersstraat/Van aneveldestraat		Munthof		Bockstaellaan/Bogaersstraat		De Frélan/Waterloosesteeweg		Louizalaan/Baljuwstraat		Emile Vandenveldesquare																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
1998	48	48	75	77																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								



OCHTENDSPITS/September	Anverssepoort																			Schaarbeeksepoort																			Wetkolonin/Koning																			Stefaniaplein																			carrefour rue Hautehd de l'Empereur																			Vlaamsepoort																			Bestebroecckaal/Paempsemtaan																			Philippe Werleplein																			Van Praellaan/Vivordsteentweg																			Weststation																			Merode																			Wavarse steenweg/Maelbeeklaan																			Moutenijstraat/Kroonlaan																			Waschingonstraat/Waterbosseentweg																			Weitsaat/Aarlenstraat																			Reyenslaan/Kerselaerenlaan/Roodebeeklaan																			Woluwedal/Hymanslaan/Roodebeeklaan																			Vorstlaan/Herman-Debroutlaan																			Universiteitsrond-punt																			Aalterplein																			Ijssrogellaan/Waterwildlaan																			Donsaersstraat/Van areveldestraat																			Munthof																			Bocksaelaan/Bogaersstraat																			De Frélaan/Waterloosteentweg																			Louizalaan/Baljuwstraat																			Emilie Vanderveldesquare																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017

OCHTENDSPITS/November	November																											
	Anverspoort	Schaarbeeksepoort	Werkolnien/Koning	Stefaniaplein	carrefour rue Haute/bd de l'Empereur	Vlaamsepoort	Bleisbroeckkaal/Paemsemnlaan	Philippe Verrieplein	Van Praellaan/Vivoordsteentweg	Weststation	Merode	Waverse steenweg/Maelbeeklaan	Moutierijstraat/Kroonlaan	Waschingonstraat/Waterloosesteenweg	Wetsaat/Aarlenstraat	Reyerslaan/Kerselaerlaan/Rodebeeklaan	Woluwedal/Hymanslaan/Rodebeeklaan	Vorstlaan/Herman-Debroutlaan	Universiteitsond-punt	Altenplein	Ijsvogellaan/Waterwildlaan	Donsaertsstraat/Van arteveldestraat	Munthof	Bockstaellaan/Bogaertsstraat	De Frélaan/Waterloosesteenweg	Louizalaan/Baljuwstraat	Emilie Vanderveldesquare	
1998	33		40							81	48	44				33	31	27										
1999	38	46								98	60	52				31	40	36										
2000	34	52								105	71	81				50	64	33										
2001	41	49								105	51	69				41	55	34										
2002	37	79								111	73	69				50	55	34										
2003																												
2004																												
2005	65	96								205	134	150				84	72	45										
2006	69	93								268	153	174				84	97	56										
2007	90	102								285	144	132				96	98	48										
2008	63	137								294	151	125				57	137	70										
2009	170	157								313	247	290				127	126	76										
2010	145	153	116	190		192	43	47	105	29	253	128	263	81		68	61	61	46	48	59	70	27	14	78	180	8	
2011	173	163	268	183		359	93	66	112	26	368	253	242	86	343	157	125	68	136	192	58	128	171	26	79	546	9	
2012	171	142	215	231		252	102	46	145	36	511	185	152	109		155	156	85	126	112	55	155	94	36	133	338	9	
2013	182	158	240	185		190	101	57	102	41	367	293	152	79	447	139	154	62	114	86		141	85	25	98	259	12	
2014	207	194	270	232		201	119	77	167	44	472	293	353	92	492	147	176	121	139	58		194	177	39	77		13	
2015	219	301	287	229		278	115	67	264	44	632	357	436	93	550	271	200	126	144		55	341	201	47	111	327	191	
2016	207	289	256	291		350	160	66	245	55	653	291	489	119	641	295	190	98	204	192	53	290	148	50	112	374	171	
2017	251	296	355	443		498	201	102	208	56	646	428	537	152	737	241		135	234	146	89	352	149	55	103	321	161	

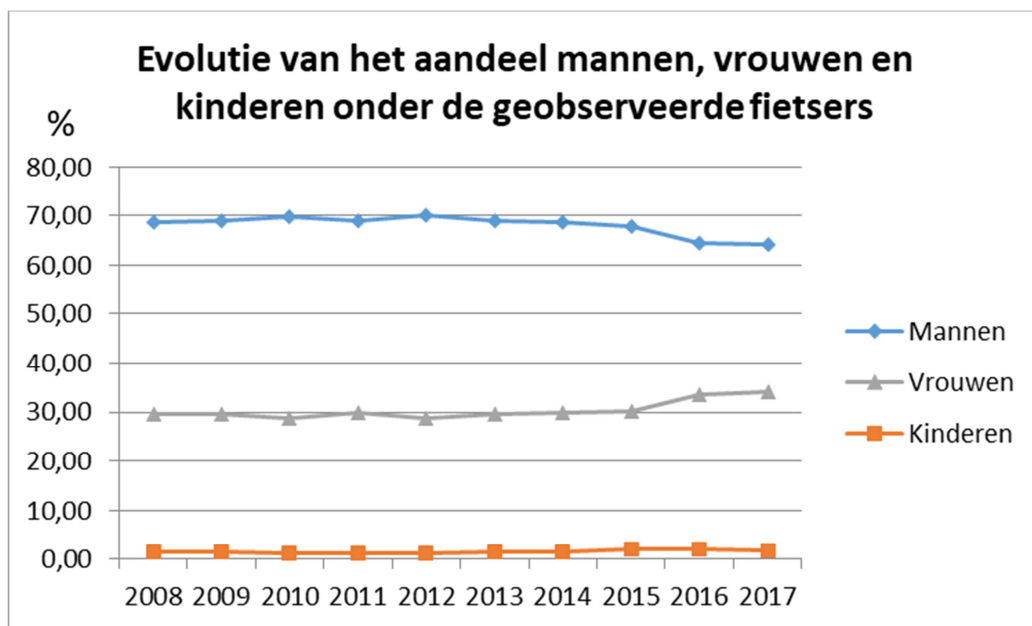


VERHOUDINGEN MANNEN - VROUWEN

In 2017 waren in totaal **64,1% van de waargenomen fietsers mannen, 34,15% vrouwen en 1,75% kinderen**. De cijfers in de volgende tabel geven de beschikbare gegevens voor elk telpunt in 2017 weer.

ID		%M	%V	%K
1	Antwerpsepoort	67,86	32,07	0,2
2	Schaarbeeksepoort	69,71	30,22	0,2
3	Wet/Koloniën/Koning	75,50	24,42	0,3
4	Stefaniaplein	60,51	39,29	0,5
6	Vlaamsepoort	62,94	34,67	6,5
7	Biestebroeckkaai/Paempsemlaan	67,87	31,58	1,7
8	Philippe Werrieples	63,73	34,48	4,9
9	Van Praetlaan/Vilvoordsesteenweg	74,52	25,40	0,3
10	Weststation	66,50	33,33	0,5
11	Merode	61,63	37,88	1,3
12	Waverse steenweg/Maelbeeklaan	63,76	36,19	0,1
13	Mouterijstraat/Kroonlaan	59,95	39,54	1,3
14	Washingtonstraat/Waterloosesteenweg	63,75	35,63	1,7
15	Wetstraat/Aarlenstraat	64,04	35,91	0,1
16	Reyerslaan/Kerselaerenlaan/Roodebeeklaan	66,39	32,12	4,4
17	Woluwedael/Hymanslaan/Roodebeeklaan	63,59	34,21	6,1
18	Vorstlaan/Herman-Debrouxlaan	64,74	34,24	2,9
19	Universiteitsrond-punt	63,67	35,61	2,0
20	Albertplein	79,79	19,82	1,9
21	Ijssvogellaan/Waterwildlaan	64,57	34,83	1,7
22	Dansaertstraat/Van arteveldestraat	64,34	34,65	2,8
23	Munthof	68,73	31,22	0,2
24	Bockstaellaan/Bogaerdstraat	69,86	26,72	11,3
25	De Frélaan/Waterloosesteenweg	62,44	37,02	1,4
26	Louizalaan/Baljuwstraat	62,89	36,84	0,7
27	Emile Vanderveldesquare	64,14	35,28	1,6

Vrouwen vertegenwoordigen nog steeds iets meer dan een derde van de Brusselse fietsers. Het aantal getelde vrouwen neemt jaar na jaar licht toe. De stijging van het **aandeel vrouwen** onder de getelde fietsers in 2016 lag **beduidend hoger dan in de vorige jaren**. Gezien in 2016 over het algemeen een hoger aantal fietsers werd geteld, **konden we stellen dat de vrouwen oververtegenwoordigd waren** (in het licht van de 'gewone' genderverhoudingen) **onder de nieuwe getelde fietsers**. Anderzijds zou de stagnering van het aantal fietsers in 2017 kunnen verklaren waarom het aandeel vrouwen niet toenam ten opzichte van 2016.

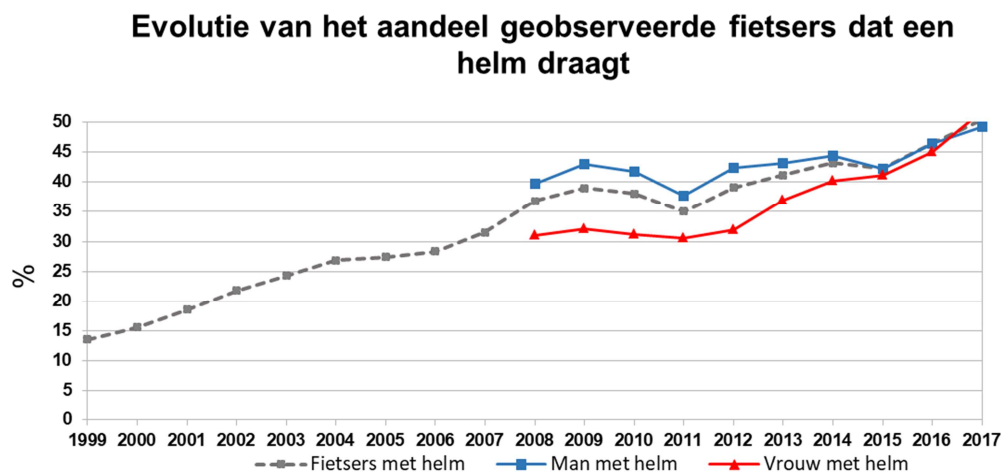


HELMDRACHT

Als we alle verzamelde gegevens voor 2017 samentellen, stellen we vast dat 14 181 fietsers een helm droegen, dit is **50,37%**. Voor het eerst in de geschiedenis van het Observatorium is het aantal fietsers dat een helm draagt groter dan het aantal fietsers zonder helm.

Als we naar de gegevens per geslacht kijken, droeg **49% van de mannen een helm, tegenover 52% van de vrouwen**. Ten opzichte van vorig jaar stellen we een lichte stijging vast bij mannen en een aanzienlijke stijging bij vrouwen. Bij de **kinderen** bedroeg het percentage helmdragers **60%**.

Onderstaande grafiek toont aan dat het aandeel fietsers met een helm in Brussel sinds 1999 aanzienlijk steeg en jaar na jaar blijft stijgen. In 2015 en 2016 had het aantal vrouwen dat een helm draagt het aantal mannen ingehaald. In 2017 is het percentage vrouwen dat een helm draagt voor het eerst groter dan het percentage bij de mannen.





Zoals de onderstaande tabel toont, **verschilt de verhouding fietsers met een helm aanzienlijk van kruispunt tot kruispunt.**

ID		%H
1	Antwerpsepoort	46,07
2	Schaarbeeksepoort	52,41
3	Wet/Koloniën/Koning	38,65
4	Stefaniaplein	34,32
6	Vlaamsepoort	43,07
7	Biestebroekkaai/Paempsemlaan	59,98
8	Philippe Werriepuin	43,60
9	Van Praetlaan/Vilvoordsesteenweg	64,06
10	Weststation	38,81
11	Merode	60,63
12	Waverse steenweg/Maelbeeklaan	50,10
13	Mouterijstraat/Kroonlaan	51,34
14	Washingtonstraat/Waterloosesteenweg	45,72
15	Wetstraat/Aarlenstraat	54,50
16	Reyerslaan/Kerselaerenlaan/Roodebeeklaan	66,11
17	Woluwedael/Hymanslaan/Roodebeeklaan	70,26
18	Vorstlaan/Herman-Debrouxlaan	56,34
19	Universiteitsrond-punt	61,41
20	Albertplein	30,54
21	Ijssvogellaan/Waterwildlaan	61,52
22	Dansaertstraat/Van arteveldestraat	35,19
23	Munthof	41,36
24	Bockstaellaan/Bogaerdstraat	48,18
25	De Frélaan/Waterloosesteenweg	62,50
26	Louizalaan/Baljuwstraat	45,30
27	Emile Vanderveldesquare	58,88

ELEKTRISCHE FIETSEN

In het kader van het Brussels Fietsobservatorium werden in 2016 voor het eerst ook elektrische fietsen geteld. Deze tellingen werden herhaald in juni 2017, enerzijds op de woon-werkverkeerroutes **tijdens de ochtendspits** (Merode en Van Praet), en anderzijds **op een zonnige zondagmiddag** langs de Groene Wandeling (Koning Boudewijnpark en de voetgangerstunnel aan de Tervurenlaan). De komende jaren zullen **vergelijkbare tellingen de ontwikkelingen rond de elektrische fietsen op lange termijn aantonen**, maar nu al blijkt uit onze tellingen dat:

- elektrisch fietsen in Brussel **populairder is voor woon-werkverkeer (8,5%) dan voor recreatieve tochtjes (5,1%)** (net zoals in 2016);
- de elektrische fiets (net zoals in 2016) **meer wordt gebruikt op langeafstandroutes** (zoals de Kanaalroute ter hoogte van Van Praet) **dan op meer stedelijke routes** (bijvoorbeeld Merode);
- vrouwen **dubbel zoveel gebruik maken van een elektrische fiets dan mannen**, zowel voor woon-werkverkeer als tijdens recreatieve tochtjes;



- het **aandeel elektrische fietsen lijkt te groeien, vooral voor woon-werkverkeer** (omdat we pas twee jaar geleden zijn gestart met het tellen van elektrische fietsen, hebben we onvoldoende informatie om kunnen beoordelen of dit een langetermijntrend is).

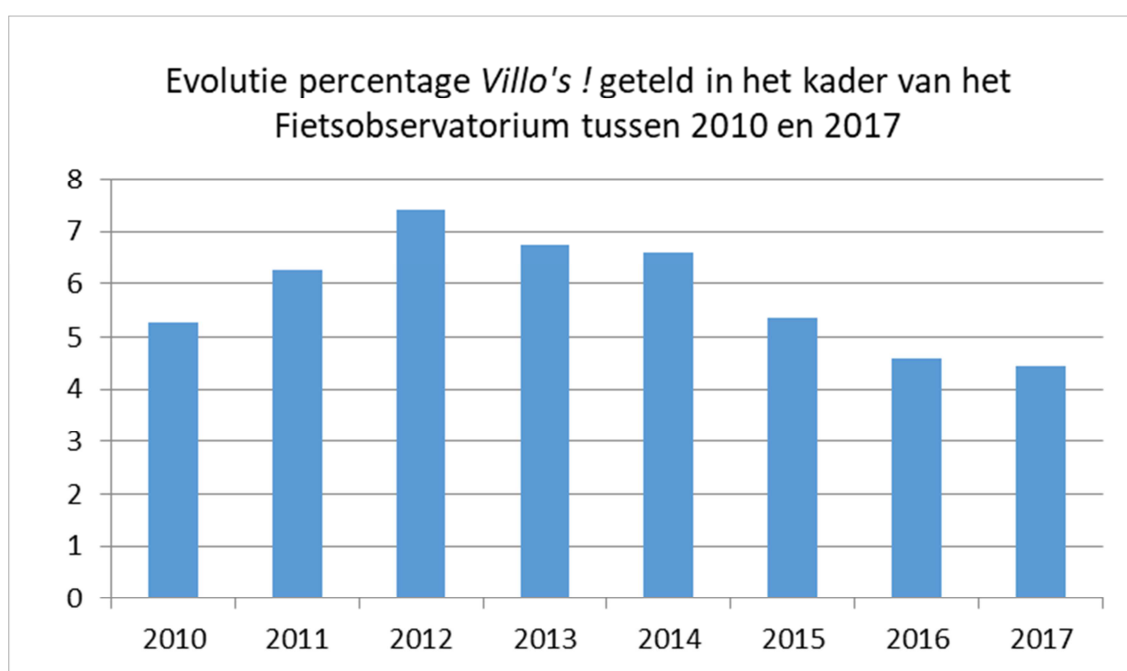
Ochtendspits op een weekdag								
	Totaal vrouwen	Vrouw e-fiets	Percentage	Totaal mannen	Mannen e-fiets	Percentage	Totaal	Totaal e-fietsen
Merode	143	31	22%	253	34	13%	396	65
Van Praet	78	28	36%	197	24	12%	275	52
Totaal	221	59	27%	450	58	13%	671	117

Zondagnamiddag								
	Totaal vrouwen	Vrouw e-fiets	Percentage	Totaal mannen	Mannen e-fiets	Percentage	Totaal	Totaal e-fietsen
Koning Boudewijnpark	33	2	6%	111	4	4%	144	6
Voetgangersbrug Tervurenlaan	89	11	12%	204	16	8%	293	27
Totaal	122	13	11%	315	20	6%	437	33

VILLO!-DEELFIETSEN

In 2017 vertegenwoordigden de *Villo!*'s 4,45% van alle in het kader van het Fietsobservatorium getelde fietsen. Als het aantal getelde deelfietsen jaar na jaar redelijk stabiel blijft, kunnen we stellen dat hun aandeel ten opzichte van alle getelde fietsen (dat in het algemeen stijgt) gestaag daalt sinds 2012.

We kunnen dus besluiten dat het stijgende aantal fietsers in Brussel niet noodzakelijkerwijs leidt tot een toename van het *Villo!*-gebruik (in ieder geval niet in het kader van de tellingen, i.e. tijdens de ochtendspits). 2017 wordt gekenmerkt door een algemene stagnatie van het aantal getelde fietsen, iets wat we ook zien bij de *Villo!*'s. In tegenstelling tot voorgaande jaren is er dus geen daling.





Telplaats	Villo!
Antwerpsepoort	9,3%
Schaarbeeksepoort	6,1%
Wet/Koloniën/Koning	4,5%
Stefaniaplein	6,3%
Vlaamsepoort	4,0%
Biestebroeckkaai/Paempsemlaan	1,1%
Philippe Werrieplein	3,4%
Van Praetlaan/Vilvoordstesteenweg	1,0%
Weststation	4,5%
Merode	2,8%
Waverse steenweg/Maelbeeklaan	5,8%
Mouterijstraat/Kroonlaan	4,5%
Waschingtonstraat/Waterloosesteenweg	9,0%
Wetrsaat/Aarlenstraat	6,1%
Reyerslaan/Kerselaerenlaan/Roodebeeklaan	1,3%
Woluwedael/Hymanslaan/Roodebeeklaan	0,3%
Vorstlaan/Herman-Debrouxlaan	3,1%
Universiteitsrond-punt	2,4%
Albertplein	2,9%
Ijsvogellaan/Waterwildlaan	1,7%
Dansaertstraat/Van arteveldestraat	5,7%
Munthof	6,0%
Bockstaellaan/Bogaerdstraat	2,4%
De Frélaan/Waterloosteenweg	2,4%
Louizalaan/Baljuwstraat	6,3%
Emile Vanderveldesquare	1,4%

FIETSVERLICHTING BIJ VALAVOND

De avondtellingen werden op vier plaatsen georganiseerd om een idee te krijgen in welke mate Brusselse fietsen correcte verlicht zijn. Dit zijn de resultaten van alle observaties samen:

	M	V	Totaal
Correct verlicht	71%	73%	74%
Geen verlichting	19%	20%	20%
Fluohesje	34%	44%	38%



- 74% van de geobserveerde fietsen was vooraan en achteraan **correct verlicht**;
- 20% van de fietsen had **geen voorlicht en geen achterlicht**;
- 38% van de fietsers droeg een fluohesje;
- Deze resultaten verschillen weinig per geslacht (behalve voor de fluohesjes).

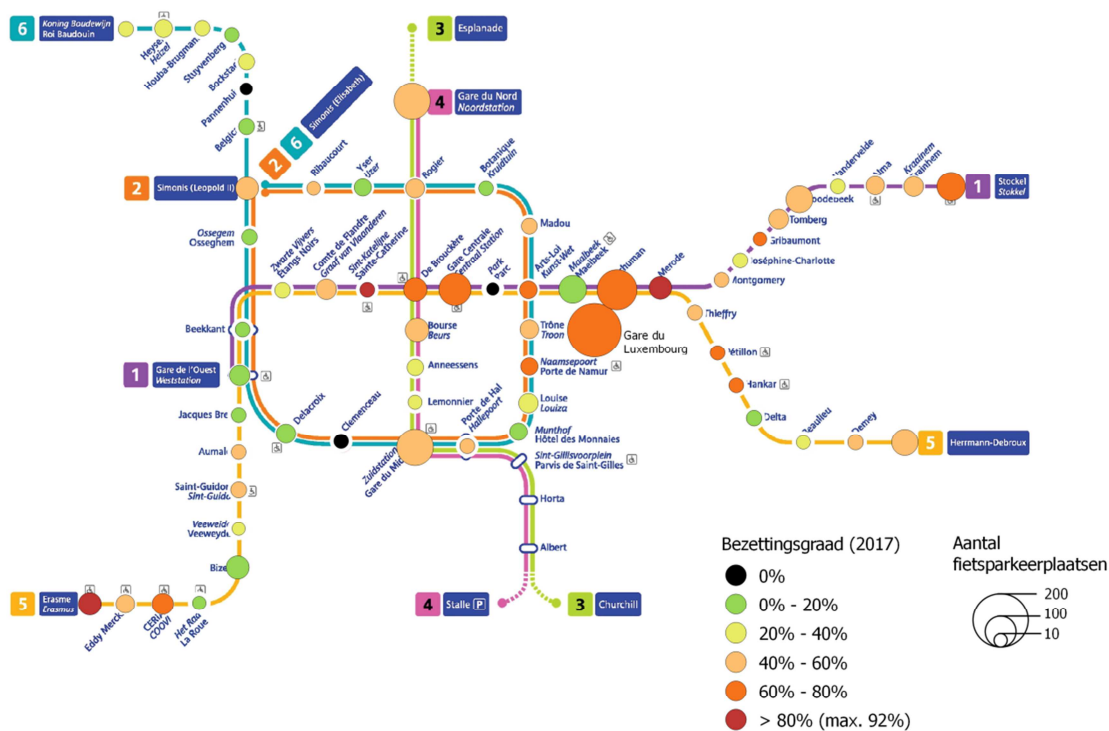
Dit zijn de gedetailleerde resultaten per observatieplaats:

	Waversesteenweg	Vlaamsepoort	Antwerpsepoort	Wetstraat
Correct verlicht	76%	71%	59%	85%
Geen verlichting	10%	22%	37%	14%
Fluohesje	38%	36%	36%	42%

PARKEREN

De bezettingsgraad van fietsenstallingen aan metrostations in het gewest werd geëvalueerd tijdens de zomer van 2017.

We stellen vast dat twee metrostations niet over fietsenstallingen beschikken (Park en Pannenhuis).





De gemiddelde bezettingsgraad van de fietsstallingen bedraagt 49% (dit is iets minder dan vorig jaar, toen we een bezettingsgraad van 57% optekenden). Sommige fietsstallingen hebben een zeer aanvaardbare bezettingsgraad, maar uit onze tellingen blijkt dat er toch **drie stallingen een bezettingsgraad van meer dan 80% hebben**. Leefmilieu Brussel beschouwt een fietsenstalling met een bezettingsgraad hoger dan 80% als verzadigd⁴. Deze moeten dan ook worden uitgebreid. Daarnaast stellen we vast dat de fietsstallingen bij 14 metrostations een bezettingsgraad hebben van meer dan 60%.

Net zoals in 2016 behoren Sint-Katelijne en Erasmus tot de drie drukste stations, met een bezettingsgraad van meer dan 80% (respectievelijk 92% en 83%). In 2017 jaar klokte Merode ook af op een bezettingsgraad van 83%, gevolgd door Schuman en Kunst-Wet. Deze drie stations hadden in 2016 een aanzienlijk lagere bezetting: respectievelijk 66%, 69% en 46%, hoewel het aanbod bij Schuman en Merode steeg (van 134 tot 140 plaatsen bij Schuman, van 44 tot 52 plaatsen bij Merode).

Bij de tellingen van het Fietsobservatorium 2016 stelden we vast dat de **voorbereidende werkzaamheden voor de aanleg van de voetgangerszone in het centrum hadden geleid tot de verwijdering van de parkeerplaatsen** aan Lemonnier (verwijdering van alle parkeerplaatsen), Anneesens, Beurs en De Brouckère. Hierbij gingen **in totaal 99 plaatsen verloren (terwijl er slechts 12 nieuwe plaatsen werden gecreëerd)**. Dit jaar blijkt uit de tellingen dat het aantal plaatsen is toegenomen bij de Beurs (van 38 naar 57 plaatsen) en Lemonnier (van 0 naar 8 plaatsen).

In het geval van een verzadiging van de beschikbare plaatsen stelden we vast dat de fietsers hun fiets waar mogelijk vastmaken in de buurt van de verzadigde fietsstallingen, met het **risico dat ze de openbare ruimte inpalmen en de mobiliteit van voetgangers en PBM's hinderen**. Het aanbod fietsenstallingen in het Brusselse openbaarvervoernetwerk zou dus moeten worden versterkt, tenminste daar waar de bezettingsgraad meer dan 80% bedraagt. De tellingen die wij uitvoerden, kunnen niet als representatief worden beschouwd omdat ze niet werden herhaald op meerdere momenten van de dag/jaar op dezelfde plaats. Het zou kunnen dat de fietsenstallingen van de trein- en metrostations in werkelijkheid meer of minder verzadigd zijn dan wij vermelden in het kader van deze telling. Toch lijkt het ons aangewezen om **de capaciteit van deze fietsstallingen te verhogen, omdat ze tenminste op bepaalde momenten of tijdens bepaalde periodes verzadigd of bijna verzadigd zijn**.

We verzamelden ook **gegevens over de manier waarop de fietsen werden vastgemaakt**. Van de 1107 geparkeerde fietsen in het centrum of op de kleine ring:

- was **79%** vastgemaakt met een **goed fietsslot**;
- was **58%** vastgemaakt **met het kader**;
- was **23%** vastgemaakt **met het voorwiel**;
- was **5%** van de fietsen **gegraveerd**.

⁴http://www.leefmilieu.brussels/themas/mobiliteit/vervoerplannen/bedrijfsvervoerplannen/het-actieplan-uw-maatregelen/een/view_pro=1&view_school=1